

Diyarbakır Şube

Dicle Barç* - Fahrettin Çağdaş**

* TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Diyarbakır Şube Başkanı

** TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Diyarbakır Şube 1, 2, 3, 5, ve 6. Dönem Yönetim Kurulu Üyesi

TMMOB JMO Diyarbakır Şubesi ve bağlı temsilciliklerinin faaliyet yürüttükleri coğrafyaya “Yukarı Mezopotamya veya Bereketli Hilal” denilmektedir. Jeoloji literatüründe ise Bitlis-Zagros Kenet Kuşağı olarak adlandırılmaktadır. Kuzey Anadolu Fay Zonu ile Doğu Anadolu Fay Zonunun kesişimi ve Güneydoğu Anadolu Bindirme Fay Zonu bu bölgedeki en önemli jeolojik parametrelerdir.

Milyonlarca yıldır gelişen bu jeolojik hareketlilik, insan-doğa ilişkisini de belirleyen etmen olmuştur. Depremler, su havzaları, jeotermal kaynaklar, madenler, enerji hammaddeleri gibi çeşitlilik ve zenginlik; insanlığın avcı toplayıcılıktan yerleşik hayata geçişinde uygun bir coğrafyanın koşuluna vesile olmuştur.

Bölgemizdeki jeolojik çeşitlilik 12.000 yıldır insanoğluna ev sahipliği imkânı sunmuştur. Dünyanın ilk doğal taşı yani mermeri işleyen halk veya topluluklar bu bölgede yaşamıştır. Göbeklitepe’deki anıtsal değerleri, insanlığın ilk doğal taş işleme faaliyetleri olarak görmek mümkündür. Çayönü’ndeki (Diyarbakır-Ergani) arkeolojik araştırmalar, dünyadaki ilk bakır işletme madenciliğinin de bu bölgede yapıldığını ortaya çıkarmıştır.

Fırat’tan Dicle’ye, Munzur’dan Murat’a, Van Gölü’nden Botan’a, Hezil Çayı’ndan Habur Ça-

yı’na, bu havzalarda, insanlığın şafağından günümüze medeniyetler yeşermiş, imparatorluklar kurulmuştur. Fırat ve Dicle Nehirleri’nin alüvyonlarında yapılan tarımsal faaliyetleri ve sulama kanallarını da bu kadim coğrafyanın ilk mühendislik faaliyetleri olarak okumak mümkündür.

Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte yeraltı kaynaklarının aranması, bulunması ve işletilmesi ile ilgili kurulan kurumlardan olan Ergani Bakır, Guleman Krom İşletmeleri, Maden Tetkik ve Arama Bölge Müdürlüğü, Batman Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı ve TKİ-Şırnak Kömür İşletmeleri bölgemizde jeoloji biliminin ve mesleğinin bilinmesine ve tanınmasına vesile olmuştur. Jeoloji Mühendisliğinin tercih edilmesinde bu kurumlarda çalışan meslektaşlarımız ilham kaynağı olmuştur.

Meslektaşlarımız JMO ile ilişki geliştirerek 1970’lerin sonlarından 2000’lere kadar temsilcilik olarak faaliyetlerini yürütmüştür. 1998 yılında EMO Diyarbakır Şubesinin, İl Temsilciliğimize yer tahsis etmesiyle kurumsal bir hale gelinmiştir.

24 Mart 2000 tarihinde atama ile oluşan ilk Şube Yönetim Kurulumuz, 25-26 Kasım 2000’de Genel Kurulla birlikte ilk seçimini gerçekleştirmiştir. Şubemize Adıyaman, Batman, Bingöl, Bitlis, Elâzığ, Hakkâri, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli ve Van il temsilcilikleri bağlan-

miştir. Daha sonraki süreçte Elazığ İl Temsilciliği kendi talebi ile Genel Merkeze bağlanmıştır.

Şubemiz, İl Temsilcilikleri ile birlikte üyelerimizin mesleki yeterliliğini artırmak, teknik bilgilerini üst düzeye çıkarmak gayreti ile eğitim ve her türlü desteğin sağlanması için kurs- seminer- sempozyum gibi bilimsel ve teknik çalışmalar yürütmüştür. Bilimi toplumla buluşturmak için kamu yararı doğrultusunda birçok etkinlik düzenlemiştir.

Şubemiz, bölgedeki aktif tektonik faaliyetlere paralel deprem ve kentleşme, yapı ve zemin ilişkilerine dikkat çekerek, zemin etütlerini 1999 depremleri öncesinde de bilimsel ve toplumsal bir sorumluluk gereği hayata geçirmiştir.

Oda mekânını bir “jeoakademiye” dönüştürerek mesleki eğitim, sosyal yaşam ve bir aydınlanma yuvası olması için çaba sarf etmiştir. Meslektaşlarımızın ve öğrencilerin yararlanmaları amacıyla Şube kütüphanesine yeni yayın ve kitaplar kazandırarak zenginleştirmiştir.

JMO Örgütlülüğü

Meslektaşlarımız Diyarbakır’da 1970’lerin sonlarından 2000 yılına kadar faaliyetlerini temsilcilik olarak yürüttü. Diyarbakır İl Temsilciliğini yürüten Mehmet Yaşar Özevin, Mehmet Koyuncu, A. Cihat Parlak’ın özverili çalışmaları bizlere her daim örnek oldu. Usta- çırak ilişkisi, mesleğimizde olduğu gibi, gelişen büyüyen örgütlülüğümüzde de bilgi ve deneyimlerin aktarılması açısından büyük önem taşımaktadır.

● Diyarbakır İl Temsilciliği döneminde bir toplantı

1998 yılında EMO Diyarbakır Şubesinin mevcut yerlerinde İl temsilciliğimize bir oda tahsis etmesiyle birlikte temsilcilik faaliyetleri için bir mekân sahibi olundu. Bu yeni mekanla birlikte İl

Temsilciliğimiz kurumsal bir hale geldi ve daha fazla üyeye ulaşıldı.

Geniş bir coğrafyaya yayılmış olan Şubemiz, 12 İl Temsilciliği ile birlikte mesleki ve kurumsal sorumluluğu gereği üyeler ile toplantılar yaptı, etkinlikler düzenledi. JeoGenç üyeleri ile aktif ve yoğun olduğu Batman ve Van’da bir araya geldik, toplantılar düzenledik. İşsizliğin meslek alanımızın önemli sorunlarından biri olması nedeni ile işsiz üyelerimizle özel sektörü buluşturmaya çabaladık.

● Şube etkinliklerinden...

Şubemiz, 12 il temsilciliği ile birlikte 2000 yılından itibaren yaptığı faaliyetlerle ve özverili çalışmalarla, bölgemizde 5-10 kişilik jeoloji bilirliğinden bugün için binlerle ifade edilen sayısal ve niteliksel çoğunluğa ulaşmayı başardı.

● 5. Olağan Genel Kurul

İşyeri temsilcilikleri, mesleki komisyonlar, bölgedeki gerçekleştirilen ilişkiler ve özellikle 2000 yılı sonrası meslektaşlarımızın serbest büro sahibi olarak verdikleri hizmetler Odanın bu çalışmalarda aktif rolü nicel ve nitel bir seviyeyi yakaladı.

Yönetim Kurulumuz; mühendislik, bilim ve toplum ilişkilerini kadim coğrafyamızın her alanına taşıma konusunda bir misyon üstlendi.

Deprem ve jeoloji, madenler, jeotermal, kent ve jeoloji, endüstriyel hammaddeler, tıbbi jeoloji, afetler, yeraltı ve yüzey suları gibi meslek alanlarımızda onlarca bilimsel etkinlik düzenleyerek karar vericileri jeoloji biliminin doğrularıyla etkilemeyi başardı.

Kadın temsiliyetine, Diyarbakır Şube Yönetimi ve Temsilciliklerimizde her zaman önem verildi. Kadın üyelerimizin Oda temsiliyetinde olması için destek sunuldu, Yönetimlerde en az 2 kadın üyemizin olmasına dikkat edildi. Ayrıca 3 dönem Şube Başkanlık görevinin kadın üyelerimiz tarafından yürütülmesi Şubemiz için gurur vericidir.

Emek Demokrasi ve Örgütlenme

Şubemizin kuruluşundan itibaren Yönetim Kurulumuz, merkezi çalışmalarının yanı sıra emek ve demokrasi güçleriyle beraber ülkemizin toplumsal sorunları karşısında dayanışma göstererek faaliyetlerine devam etti.

Şubemiz, bulunduğu her ildeki temsilcilik aracılığıyla yereldeki emek ve demokrasi bileşenleriyle seviyeli ilişkiler geliştirdi, ortak etkinlikler ve faaliyetler yürüttü.

2001 yılından itibaren bölge belediyeleri ile yapılan protokoller sonucu Jeoloji Mühendisleri tarafından hazırlanan zemin etüt raporları olmadan yapı ruhsatları verilmesi engellendi ve jeoloji biliminin doğrularının kent politikalarına, belediye politikalarına yansımaya vesile olundu. Bu protokoller sonucu Şube Yönetimi, sondaj kuyularını ve yerinde yapılan deneyleri denetledi, raporlar inceleme komisyonu tarafından incelendi.

Şubemiz, TMMOB çatısı altındaki çalışmalara da katkı sundu ve İl Koordinasyon Kurulu (İKK) faaliyetlerinde aktif rol aldı. 2002-2006 yıllarında Fahrettin Çağdaş, 2010-2012 yıllarında Harun Yalçinkaya, TMMOB İKK Sekreterliği görevini yürüttü. Ayrıca Fahrettin Çağdaş, 2010-2012 yıllarında TMMOB Yönetim Kurulunda görev aldı.

Şubemiz her daim doğa ve insanı savunmaktadır. Mesleki olanın yanında toplumsal olanın da yanında olduk ve bu konuda aktif çaba sarf ettik. Haziran 2000 tarihinde TMMOB bileşenlerinin aktif olarak yer aldığı "Hasankeyf'i Yaşatma Platformu" ile Ilısu barajına karşı "Hasankeyf'i Yaşatma" adına etkinlik kararı alınmıştı. O yılki etkinliğe Türkiye'nin dört bir yanından çevre

İKK Sekreterliği Görevini Yürüten Fahrettin Çağdaş ve Harun Yalçinkaya

dostları desteğe gelmiş, Bergama köylüleri de bu bileşenlerin en renkli olanları arasında yer almıştı. Dicle Nehri kenarında kurulan platformda dengbej dinletisi eşliğinde, Bergama köylüleri ve yöre halkının el ele tutuşarak Dicle Nehri'nin içinde oluşturdukları insan zinciriyle zeybek ile halayın, Dicle ile Menderes'in kardeşliği kurulmuş, ülkenin her coğrafyasına ortak bir duruş sergilenmişti.

TMMOB'nin Emek Platformunun dönem sözcülüğünü yaptığı 13 Mart 2001 tarihinde, Türkiye'nin her yerinde, "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır" pankartının asılması kararı alınmıştı. Alınan karar doğrultusunda, Genel Merkezimizin de onayı ile Diyarbakır Şube Yönetim Kurulumuz tarafından Şube mekânının dış kısmına "Yolsuzluğa ve Yoksulluğa Hayır" pankartı asılmıştı. Ertesi gün, pankart polisler tarafından indirilmiş ve Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı tarafından Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Üyelerimiz hakkında "izinsiz pankart asmak" suçun-

TMMOB Diyarbakır Yerel Demokrasi Kurultayı Fahrettin Çağdaş ve Harun Yalçinkaya

dan Diyarbakır 1. Sulh Ceza Mahkemesinde dava açılmış, para ve hapis cezası verilmişti.

İKK Sekreterliği görevini yürüttüğümüz dönemde ev sahipliği yaptığımız, “TMMOB Diyarbakır Yerel Demokrasi Kurultayı-16 Nisan 2011” ile “TMMOB Diyarbakır İl. Yerel Kadın Kurultayı-18 Haziran 2011”nin çalışmalarını yürüttük. 2012’de, “Kürtçe Teknik Terimler Çalıştayı”nda jeolojik terimler konusunda katkı sunduk.

Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

Sosyal, kültürel ve bilimsel aktiviteler ile Oda-üye ilişkilerimizi güçlü tutmaya çalıştık. Üyelerimizin birlik, beraberlik ve dayanışmasını güçlendirmek amacı ile “Geleneksel Jeoloji Gecesi” düzenledik. Teknik geziler kapsamında; 2001-Hasankeyf etkinlikleri, Karakaya barajı, 2002-Batman Barajı, 2003-Atatürk Barajı gezileri düzenledik. 8 Mart Kadınlar Günü etkinliklerine yoğun bir şekilde katılım sağladık. 2008’de TMMOB futbol turnuvasında Şube takımımız başarısı nedeni ile ödül aldık.

**TMMOB 2. Kadın Kurultayı
Diyarbakır Yerel Kurultayı**

Şubemiz, 30-31 Mayıs 2009 tarihlerinde, Genel Merkez 22. Dönem 2. Danışma Kurulu Toplantısına Diyarbakır’da ev sahipliği yaptı. Toplantıya Genel Merkez Yönetim, Denetim, Onur Kurulu Üyeleri ile Şube Yönetim Kurul Üyeleri ve İl Temsilcilerimiz katıldı. Toplantıda bazı Şube Yöneticilerinin Kürtçe selamlamaya verdikleri olumsuz tepkiler bizi üzse de, Genel Merkez Yönetimi ve bazı misafirlerin duyarlı tutumuyla tatlıyla bağlandı. Akşam yemeğinden sonra JMO ailesi olmanın verdiği dayanışma ile Kürtçe şarkılar eşliğinde hep birlikte halaylar çekildi.

Deprem ve Kentleşme

Şubemiz ve bağlı temsilciliklerin faaliyet yürüttüğü bölgede DAF ve Bitlis-Zagros Bindirme Fayı gibi Türkiye’nin en önemli fayları bulunmaktadır. Bu da bilimsel etkinlik ve faaliyetlerimizin en çok yapıldığı bir alana vesile olmaktadır.

2 Kasım 2001’de Fuat Şaroğlu, Ramazan Demirtaş ve Yıldırım Güngör’ün katıldığı “Deprem, Kentleşme ve Yerel Yönetimler Sempozyumu” ile başlayan bilimsel aktivitelere Valilik, Belediye Başkanları destek ve duyarlılık gösterdi.

23-27 Eylül 2002 tarihleri arasında “Deprem ve Kentleşme Konferanslar Serisi” düzenlendi. Etkinliğe Genel Başkan Aydın Çelebi ve Yönetim Kurulu Üyeleri Hatice Çalağan ve Fatma Bozbeyoğlu katıldı. Ayrıca İlyas Yılmaz, Ramazan Demirtaş, Dinçer Çağlan, Erdal Herece ve Murat İnceöz’den oluşan gezici bilim kurulu ile, kiralanılan araçla, bir haftada il il gezerek topluma ve idarecilere bilimsel hizmetler sunuldu. Adıyaman, Tunceli, Elazığ, Bingöl ve Muş’ta yapılan etkinlikte bölgedeki deprem riskine dikkat çekilerek, sağlıklı ve güvenli kentleşme açısından alınması gereken önlemler dile getirildi. Temel amacı jeoloji biliminin doğrularını topluma taşımak olan bu etkinliklerde bilgiyi insanlarla paylaşmanın mutluluğunu yaşadık. Bu konferansların sonuç bildirgesi, Valiler, Belediye Başkanları, Kaymakamlar ve yöre milletvekillerine iletili. İmar yönetmelikleri ve uygulamalarında duyarlı olunmasına katkı sunmuş olduk.

Aydın Çelebi

6 Eylül 1975’de 6.4 büyüklüğünde meydana gelen Lice depremini yaşamış olan meslektaşlarımızın da destekleri ile depremin Diyarbakır ve yakın ilçeleri için önemine vurgu yapmak amacı ile her yıl etkinlikler düzenlendi. Yerel yönetimler ve yetkilileri bilgilendirmek ve uyarmak ama-

cı ile toplantılar yapıldı, basın açıklamalarında bulunuldu.

● **Lice Depremi Konferansı, Erdal Herece, Yıldırım Güngör, Fahrettin Çağdaş**

Lice Depreminin 30. yıldönümü nedeniyle, Lice Kaymakamlığı, Lice Belediye Başkanlığı ve Lice Garnizon Komutanlığının katkılarıyla 6 Eylül 2005 tarihinde “Lice Depremi Konferansı” düzenlemiştik. Erdal Herece, Yıldırım Güngör ve Fahrettin Çağdaş’ın sunum yaptığı etkinlikte, protokol gereği, Kaymakam ve Belediye Başkanının yan yana oturmaları gerekiyordu. Ancak politik atmosfere paralel olarak yan yana oturmak istememişler ve aralarına mesafe koyarak oturmuşlardı. Neyse ki Şube Yönetim Kurulu Üyelerimiz aradaki boşluğu doldurarak jeolojik bağ oluşturdu ve gergin atmosferi tatlıya bağlamayı başardı.

Lice Depreminde hayatını kaybedenlerin anısına, yaşanan afetin gerçek bir hayat hikayesi ile anlatıldığı, 2020 yılında “Kısa Bir Film” hazırladık. Bu film yerel ve ulusal basında oldukça ilgi gördü.

24-25-26 Mayıs 2007’de, Dr. Esen ARPAT onuruna yapılan ve kendisinin de katıldığı “Esen Arpat DAFZ Sempozyumu”nda DAFZ ve yakın aktif sistemler üzerinde yapılan bilimsel çalışmalarda ulaşılan verilerin, 11 ilimize bağlı yerleşim alanlarına, barajlarımız gibi büyük mühendislik yapılarına ve insan yaşamına olası etkileri, bölgenin afet tehlike riskleri, zarar azaltma projeleri tartışıldı, bölge halkı ve yerel yönetimler bilgilendirildi.

Kentin sorunları ve çözüm önerilerinin ele alındığı 24-26 Nisan 2009’da düzenlenen “Diyarbakır Kent Sempozyumu”nda meslektaşımız Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Fah-

rettin ÇAĞDAŞ ile Şube Yönetim Kurulu Üyemiz Dicle BARÇ sunum yaptı. 1-3 Ekim 2009 “Van Kent Sempozyumu”, 31 Ekim-1 Kasım 2009’da ise “Batman Kent Sempozyum”u düzenlendi.

● **Diyarbakır Kent Sempozyumu Dicle Barç’ın sunumu**

Bilimsel kriterler ile uygun zeminlerde depreme dirençli kentler oluşturmak amacı ile Prof.Dr. Naci Görür’ün katılımı ile 22 Eylül 2023’de “Depreme Dirençli Kentler Diyarbakır Çalıştayı” düzenlendi. Meslektaşlarımızın, sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, vatandaşlar ve yerel basının yoğun ilgi gösterdiği bu etkinliğimize 600’den fazla kişi katıldı.

● **Depreme Dirençli Kentler Diyarbakır Çalıştayı**

Afetsellik

Gerek bölgemizde gerek diğer illerimizde meydana gelen sel ve deprem gibi doğal afetler sonucunda ortaya koyduğumuz görüş ve önerilerimiz toplumsal sorumluluğumuz gereği kamuoyu ile basın açıklamaları yapılarak paylaşıldı ve etkinlikler düzenlendi.

28 Haziran 2012’de Batman’da “Batman Jeolojisi, Sorunları ve Çözümleri Çalıştayı” düzenledik.

● **Batman Jeolojisi, Sorunları ve Çözümleri Çalıştayı**

6 Şubat 2023'de meydana gelen Kahramanmaraş depremleri, 11 ilde büyük yıkıma, can ve mal kaybına neden oldu. Resmi verilere göre toplamda 53.537 kişi hayatını kaybederken 107.213 kişi yaralandı.

Şube sınırlarımız içerisinde, en çok Adıyaman etkilendi. Adıyaman'da 8.387 kişinin vefat ettiği, 17.499 kişinin yaralandığı belirtildi. İldeki yapıların %30'una yakını yıkıldı. Diyarbakır'da 6 bina yıkıldı, 414 kişi yaşamını yitirdi, 902 kişi yaralandı. Şanlıurfa'da 304 kişi yaşamını yitirdi, 8919 kişi yaralandı. Batman'da ise 20 kişi yaralandı. Bu büyük depremler sonrasında zarar gören illere maddi ve manevi destek olunmaya çalışıldı.

Kahramanmaraş depremleri sonrasında İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri tarafından tüm illerde ilin afetselliğini ve afetlerin olası etkilerini ortaya koyan ve bu etkileri en aza indirebilmek amacı ile düzenlenen, İl Afet Risk Azaltma Planı (İRAP) Çalıştaylarına katılım sağladık, katkılar sunduk.

27 Nisan 2023'de, Şube II. Başkanımız Dr.M. Şefik İmamoğlu tarafından Şube toplantı salonumuzda "Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Tektoniği ve Yaşanan Son Depremler" sunumunda son yaşanan büyük deprem afetine dikkat çekti.

Madencilik, Ekonomi ve Jeoloji

Madencilik ilimiz ve bölgemizin en kadim mesleklerinden bir tanesidir. Yerleşik yaşamın 12000 yıldır devam ettiği, 33 medeniyete ev sahipliği yaptığı bu kadim coğrafyanın en önemli zenginliklerinden biri de maden potansiyeli ve çeşitliliğidir. Bakır, krom, demir, kurşun, çinko, fosfat, barit, petrol, asfaltit gibi metalik, endüstriyel ve enerji hammaddeler açısından oldukça zengindir. Bu çeşitlilik ve zenginlik Şube faaliyetlerimizin önemli bir uğraş alanı oldu.

24 yıllık Şube çalışmalarımızda, madencilik

ile yaptığımız onlarca etkinlikte temel amaç, yeraltı kaynaklarının aranması, bulunması ve işletilerek bölge ve ülke sanayisine, ekonomisine, istihdama ve ihracata bilimsel ve toplumsal destek sunmak oldu. Aynı zamanda çevrenin ve doğal hayatın korunması çabalarına da her zaman destek olundu.

2002'de "Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Ekonomik Maden Potansiyeli ve Endüstriyel Hammaddeleri" etkinliği, 2003'de, "Türkiye'nin Maden Politikası ve Bölgemizin Madencilik İşletme Sorunları Konferansı", 2003'de "Türkiye'nin Maden Politikası ve Bölgemizin Madencilik İşletme Sorunları" konferansı ile maden sorunlarına dikkat çekmeye çalıştık.

2004'de, gübre sektörünün sorunlarının tartışıldığı, "Mazıdağı Fosfat Tesisleri"nin yeniden ekonomiye kazandırılması ve bölgede gübre fabrikası kurulmasını amaçlayan "Gübre ve Gübre Hammaddeleri Çalıştayı"nı düzenledik. Yıllarca atıl durumda kalan Mazıdağı Fosfat İşletmeleri, madencilik alanında yapılan etkinliklerle kamuoyu sayesinde yeniden aktif hale geldi ve bugün binlerce kişinin istihdamına vesile olundu.

Bölgenin doğaltaş, madenler, jeotermal kaynaklar, çevresel etki ve sorunlarının değerlendirildiği etkinliklerden birincisi 2005'de Şanlıurfa'da "I. GAP ve Jeoloji Sempozyumu"nda, ikincisi ise 2011'de Diyarbakır'da "2. GAP ve Jeoloji Sempozyumu" olarak düzenlendi. Bunların yanı sıra 2005'de "GAP ve Sanayi Kongresi" ve 2005'de, "TMMOB GAP ve Sanayi Sempozyumu" ile bölgedeki sorunlara dikkat çekilmeye çalışıldı.

● **2. GAP ve Jeolojisi Sempozyumu**

10000 m² alana yayılmış olan Karacadağ bazaltlarının oluşum evreleri ve kullanım alanlarına, mimari, sektörel ve ekonomik açıdan dikkat çekmek, kent peyzajında ve modern yapı malzemelerinde kullanılması için vesile olmak ve ayrıca iklimik ve teknolojik özellikleri ile muha-

tapları ile buluşturmak amacı ile 2013’de “Diyarbakır Bazalt Konferansı” düzenledik. Büyükşehir Belediye Genel Sekreteri Fahrettin Çağdaş’ın meslektaşımız olması nedeni ile alınan kararların yerel yönetimlerce uygulamaya geçilmesinde kolaylık sağlandı.

● **Diyarbakır Bazalt Konferansı**

Jeoloji, Su, Toplum Sağlığı

Hidrojeolojik döngünün insan yaşam döngüsü ile sentezleyen Odamız, insanların sağlıklı ve temiz suya erişimi için ekosistemi de gözetecek çalışmalar yapmış, bilimsel alanı toplumsal alanla harmanlayarak çevre ve toplum sağlığını önceleyen etkinlikler düzenlemiştir.

6 Mayıs 2004’de, bölgemizde “Çermik Hastalığı” olarak bilinen, bölgede evlerde boya ve pestil yapımında kullanılan asbestin neden olduğu sağlık problemlerini irdelleyen “Tıbbi Jeoloji Konferansı” düzenlendi. Meslektaşımız Eşref ATABEY ve Göğüs Hastalıkları Uzmanı Abdurrahman Şenyiğit’in katıldığı etkinlikle, toplumun bilinçlenmesi ve bu alanda eksik kalan çalışmaların yapılmasına dikkat çekildi.

Erdal Şekercioğlu tarafından 29 Ekim 2009’da Şanlıurfa’da, 31 Ekim 2009’da Van’da “Yeraltı ve Yerüstü Su Yapılarının Mühendislik Jeolojisi Çalışmaları Eğitim Semineri” verildi.

22 Mart Dünya Su Günü etkinlikleri çerçevesinde, 22-23 Mart 2012’de, Dünya ve Türkiye’deki su kaynakları, su politikaları, su ve gıda arasındaki ilişki, sorunlar ve çözüm önerilerinin ele alındığı “Su ve Gıda Güvenliği Sempozyumu»nda yer aldık. DİSKİ Genel Müdürü Fahrettin Çağdaş ve Şube eski Başkanımız Ali Cihat Parlak aynı oturumda sunum yaparak ilimizdeki su sorununa dikkat çekti.

Bölgemizde jeotermal kaynaklar irdelenerek seracılıkta, sağlık turizminde ve ısınmada kullanım alanları ile potansiyeli anlatıldı. Öz kaynakların geliştirilerek ekonomiye ve insan sağlığına katkısına dikkat çekildi. 20 Mayıs 2013’de Şan-

lıurfa’da “GAP Jeotermal Çalıştayı”, 13 Ocak 2023’de su kaynakları yönetimi, yüzey ve yeraltısını havza planlaması, yeraltısını arama ve kullanma konularının irdelendiği, “Diyarbakır Hidrojeoloji Çalıştayı” düzenlendi.

● **Hidrojeoloji Çalıştayı**

3 Kasım 2023’de, jeotermal enerji kaynaklarının bölgedeki potansiyeli, Diyarbakır’a katkısı, kullanım alanları ve işletme türlerinin anlatıldığı “Diyarbakır’ın Geleceğinde Jeotermalin Yeri Konferansı”nda Prof. Dr. Alper Baba, Dr. Aydın ÇİÇEK ve Fahri Prof. Orhan MERTOĞLU sunum yaptı.

Jeoakademi

Meslektaşlarımızın üniversitede aldıkları eğitimi pekiştirmek, yenilemek, günün şartlarına uygun teknolojik gelişmeleri aktarmak amacıyla ve yaşam boyu öğrenme felsefesi ile oluşturulan eğitim faaliyetlerini meslektaşlarımız için bölgedeki her bir ilimizde birer Jeoakademi’ye dönüştürmeye çalıştık.

● **Diyarbakır’ın Geleceğinde Jeotermalin Yeri Konferansı**

Kurumlarda, özel sektörde çalışan ve işsiz meslektaşlarımıza yönelik; deprem ve kentleşme kavramlarının mesleğimiz ve toplumda tartışılmasına paralel olarak, özellikle jeolojik, jeoteknik ve zemin etüt alanlarında başta olmak üzere bilgisayar programları, eğitim kursları,

maden, bilirkişilik eğitimi, yer altı ve yer üstü su yapıları, temel sondör ve belgelendirme gibi onlarca hizmetiçi eğitim faaliyetleri yürüttük.

● Jeoteknik eğitim semineri

● Haris Sabaz, Yönlendirilebilir Sondaj Semineri

● M. Şefik İmamoğlu'nun yaptığı seminer

Hizmetiçi seminerlere katkı sunan Fikret Tarhan, Reşat Ulusay, Erdal Şekercioğlu, Tahir Öngür hocalarımıza ve emek, destek veren herkese teşekkür ediyoruz.

2020 yılında başlayan COVID 19 salgını nedeni ile yüzyüze yapılan etkinlikler yerini online etkinliklere bıraktı. Bununla birlikte etkinliklere ulaşmak daha konforlu ve kolay olmaya başladı.

Sonuç Olarak

JMO Diyarbakır Şubesi, Oda mekanını bir Jeoakademiye dönüştürerek, 2000-2024 yılları arasında sosyal ve bilimsel etkinliklerle mesleğine, meslektaşına sahip çıkmış, bilimi topluma halka ulaştırmada yoğun emek sarf etmiştir.

Şubemizin oluşumunda, gelişmesinde, mesleğimizi savunarak özveri ile çalışan, emek veren, 2000-2024 yılları arasında Şube Başkanı olarak görev yapan Fahrettin Çağdaş, Ali Cihat Parlak, M. Şefik İmamoğlu, Harun Yalçinkaya, Dicle Barç ve Gülbirivan Atlı'ya, meslektaşlarımız Haris Sabaz, Mehmet Koyuncu, Şefik Yaşar, Bakır İnanc, Murat Hoccoğlu, Hanifi Gürler ve tüm Yönetim Kurulu Üyelerimize,

İl Temsilciliği görevi yapan Mazhar Altundere, Altan Öztürk, Ahmet Altunç, Ali Doğanoğlu, Osman Özdemir, Zeki Erdem ve tüm İl Temsilciliklerimize, Genel Merkez Yönetim Kurulu Başkanı Aydın Çelebi başta olmak üzere tüm Genel Merkez Yönetim Kurulu Üyelerine, ayrıca çalışmalarımıza katkı sunan meslektaşlarımıza ve Oda çalışanlarına teşekkür ederiz.

Odamızın 50. yılını kutluyoruz.

“Ben ve Jeoloji”

“... jeoloji okuryazarlığını 7’den 77’ye herkese öğretelim, hayatın her alanına yayalım. “Jeoloji biliminin doğrularını yaşam felsefesine dönüştürelim ki tarih bizi yargılamasın...”

Fahrettin Çağdaş

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Diyarbakır Şube 1, 2, 3, 5, ve 6. Dönem Yönetim Kurulu Üyesi

1986 yılında girdiğim üniversite sınavında yapmış olduğum tercihlerim arasında genellikle siyasal bilimler, hukuk, gazetecilik gibi sosyal alanlar vardı. Karma tercih yapabildiğimiz o yıllarda aklımın bir ucunda Jeoloji Mühendisliği de vardı. Sonuçlar açıklandığında Fırat Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği bölümünü kazandığımı öğrendiğimde mutlu oldum. Jeoloji Mühendisliği kavramını Xale Reso yani Resul dayıdan öğrenmiştim. Bir aile dostumuz olan Resul dayı MTA’da şoförlük yapıyordu ve Jeoloji Mühendisliğinin ne kadar itibarlı bir meslek olduğunu söylerdi. MTA ve Jeoloji Mühendisliği ile tanışmam böyle olmuştu.

O yıllarda 100 haneli bir köyde oturuyorduk. Köyde üniversiteye giden çok az olurdu. Jeoloji Mühendisliğini kazandığım yıl köyde “ben u jeoloji” konuşuluyordu. Benim üniversite sınav sonucum köyde espri konusu olmuştu çünkü kimse jeolojiyi telaffuz edemiyordu. Amcam ve yeğenlerim “nereyi kazandın” diye sorduğunda “jeoloji” dediğimde “ev çiye” yani “o nedir” diye tepki vermişti. Ben de “yer bilimi” diye cevap vermiştim. Tabii bizim oralarda yer deyince Karacadağ bazaltları ve taş anlaşılıyordu. Muhtar olan amcam da herkese yeğenim “Taş Üniversi-

tesi”ni kazanmış diye anlatıyordu.

Fırat Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği bölümüne kayıt yaptığım dönemde Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Yusuf Tatar’dı. İlk dersimizde jeoloji ve arazi, jeoloji ve doğa ilişkisini anlatarak aynı zamanda tercih ettiğimiz mesleğin zorluklarını ve istihdamla ilgili sıkıntılarını bizlerle paylaşmıştı. Zorluklar nedeni ile bölümü bırakanlar da olmuştu. Köyde büyüdüğüm için ‘arazi-doğa’ benim için bir yaşam biçimiydi. Dolayısıyla bu kavramlarla jeoloji bir araya geldiğinde ilgim ve sevgim çok daha artmıştı. Zorluk çektiğim dersler de oldu tabi ki. ‘Kristalografi’ dersini, dersin adını telaffuz etmeyi öğrenmeden geçtim mesela.

Felsefeciler derler ya önce fizik vardı sonra kimya sonra biyoloji gelişti diye. Jeoloji bilimi; fizik, kimya, biyolojinin birer parçası bazen de bütünüdür. Jeofizik, jeokimya, paleontoloji gibi her bir ders bende ayrı bir heyecan ve merak uyandırıyordu. Tarih coğrafya fizik kimya biyoloji ve geometri gibi temel bilimlere jeoloji sayesinde daha analitik bakmayı öğreniyordum.

Matematik ise mühendisliğin temelidir. Her bir ders bende ayrı bir heyecan ve merak uyandırıyordu. Tarih, coğrafya, fizik, kimya, biyoloji, geometri, tasarım bunların tümüne daha derin-

likli bakmayı öğreniyordum.

Elâzığ'dan Diyarbakır'a dönüşlerde otobüs camından doğal çevreye bir farklı bakıyordum artık. Bir ilden başka bir ile seyahat etmiyor, Anadolu levhasından Arap levhasına seyahat ediyordum. Hazar Gölü'nün tektonik bir göl oluşu nedeni ile DAF'ın hareketlerini gözümde canlandırıyordum. Güneydoğu Anadolu Bindirme Kuşağını Ergani-Maden ilçesinin altına daldığını gözlemliyordum.

Öğrendiklerimi yaz aylarında köydeki arkadaşlarıma büyük bir heyecanla anlatıyordum. Dünyanın yaşını, milyonlarca yıllık jeolojik süreçlerini, Karacadağ volkanizmasını, bazaltların oluşumu derken bazen bana gülerlerdi. Benim dağların hareketli olduğunu söylemem espri konusu olmuştu. Güya biz yatarken dağlar yürümüş diye. :)) Rahmetli anam fazla anlatma günaha girersin derdi.

90'lı yıllardaki politik atmosferden dolayı yaşadığım çevrede de gözaltılar ve kitap yakalama vakaları duyulurdu.

Bir gün eve geldiğimde başucumdaki genel jeoloji kitabı ortalıkta yoktu sorduğumda annemin yaktığını öğrendim. Okuması yazması yoktu ve Türkçe bilmezdi. Genel jeoloji kitabımız en hacimli, kalın kitabımızdı. Bu türden kalın kitapların yasaklı ve zararlı yayın olabileceğini düşünerek, oğlumun başına bir şey gelmesin, bana iyilik olsun diye genel jeoloji kitabımı yakmıştı. Gitti bizim İhsan Ketin hocanın Genel Jeoloji kitabı.

Jeoloji Mühendisleri Odası ile ilk kez üniversite yıllarında tanışmıştım. Adını okulun panosunda sergilenen yayınlardan öğrenmiştim. Prof. Dr. Yusuf Tatar'ın "Harita Bilgisi" kitabı Oda tarafından basılmıştı ve bizler için en önemli eğitim kitaplarından birisiydi. Arazi dersleri başlayınca Odanın satışa sunduğu materyaller arasında olan çekiç, çanta ve saha defterlerini Hocaların aracılığıyla isterdik. İmkânı sınırlı olan öğrenciler için bazı arkadaşlar demirciler çarşısına gider, benzer çekiçleri yaptırıp daha ekonomik olarak bizlere getirirlerdi.

Araştırma Görevlilerimizden Murat İnceöz Oda temsilciliği görevini yürütmekteydi o yıllarda. Onun aracılığı ile Odayı tanımaya başladık. Bu vesileyle Odanın ne olduğunu, neler yaptığını, bizlere ve mesleğimize faydalarını öğreniyorduk.

Mezuniyet sonrası Ankara'ya askerliğe alım sınavları için gitmiştim. Sınav sonrası Genel

Merkeze uğradım ilk defa. Ankara'nın soğuk Kasım ayının ayazında uğradığım JMO Genel Merkezinde sevgili İlhan'ın samimi karşılaması ve sıcak bir çayı içimi ısıtmıştı. Lokal ve kütüphaneden oluşan ortam jeolojiye ve meslek odasına olan aidiyetime etki etmiş ve o gün kaydımı yaptırmış, JMO ailesinin bir ferdi olmuştum. Jeoloji mesleğine ve meslek Odasına olan aidiyetim soğuk bir Ankara akşamında sıcak bir çay ile başlamıştı.

1997 yılında TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Diyarbakır Şubesinin davetlisi olarak gittiğim TMMOB lokalindeki yemekte, Diyarbakır'daki TMMOB örgütlülüğünden (İKK) ve faaliyetlerinden haberdar oldum. EMO Yönetiminin önerisi ile Diyarbakır temsilciliğinin aktif olarak faaliyet yürütebilmesi için mevcut mekanlarının bir odasını JMO'ya tahsis edeceklerini belirttiler. Bu konuda kolaylık sağlayan EMO Diyarbakır Şubesi Yönetiminden rahmetli Naci TEMELTAŞ'a teşekkür ediyorum.

Kamuda çalışan meslektaşlarımızın işyerlerinde yürüttükleri Diyarbakır İl Temsilciliği, 1998 yılından itibaren EMO'nun dairesinde bir odada faaliyetlerini yürütmeye başladı. Diyarbakır ve yakın çevresindeki meslektaşlarımızla iletişime geçerek daha etkin bir Oda olması için yoğun çalışmalar yapıldı.

1999 Marmara depremi ve sonrasında yapılan tartışmalar, meslektaşlarımızın bilimsel ve toplumsal sorumluluğunun artmasına neden oldu. JMO'nun yaptığı açıklamalar toplumda olumlu yankılar uyandırdı. Mevzuatta yapılan değişikliklerle kent planlamasında yapı-zemin ilişkilerinde jeolojik parametrelerin önemi ortaya çıktı.

JMO'nun her bir Temsilciliği ve Şubesi birer 'Eğitim Akademisi' gibi 'Mühendislik Jeolojisi, Jeolojik Etütler, Jeoteknik ve Zemin Etütleri' gibi konularda hizmet içi eğitim programlarına

JMO Genel Kurulu

başladı. Serbest büro sahipleri, bürolarını açmadan önce bu hizmet içi kurslardan geçerdik.

Odada aktif çalışan ben dahil arkadaşlarının çoğu ya öğretmen ya da başka bir alanda meslek dışı faaliyet yürütüyordu. Oda sayesinde mesleki aidiyetimizden ve jeoloji biliminin doğrularından kopmadık. Eğitimlerinden faydalandık.

2000 yılındaki Genel Merkez Kurulunda alınan karar sonucu Diyarbakır Şube oldu ve Şube Kurucu Üyesi olarak bu süreçte rol aldım. Atamanın ardından Yönetmelik gereği 25-26 Kasım 2000 tarihinde ilk Şube Genel Kurulu ve seçimi yapıldı. 2000-2006 yıllarında yapılan Şube Genel Kurullarında, 3 dönem Şube Başkanı olarak çalışmalara devam ettim. Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu (İKK) sekreteryalığını yürüttüm. 2010-2012 yılları arasında ise TMMOB Yönetim Kurulu'nda görev aldım.

2000 yılında Diyarbakır TMMOB'nin diğer bileşenlerinin katkılarıyla daire sahibi olduk. Şube eşyalarını imece usulü ile temin ettik. Dersim'den Hakkâri'ye, Elâzığ'dan Bingöl'e, Muş'tan Bitlis'e, Van'dan Siirt'e, Batman'dan Mardin'e, Şırnak'tan Şanlıurfa'ya, Adıyaman'a örgütlenme ve bilimsel etkinlikler düzenlemek için gece gündüz çaba sarf ettik. Mühendislik jeolojisi, jeoteknik ve zemin etütleri konusunda Fikret Tarhan, Reşat Ulusay, Tahir Öngür ve Erdal Şekercioğlu'ndan

● İKK Sekterliği görevini yürüttüğüm dönem

eğitimler aldık. “Deprem ve Kentleşme” konularında Fuat Şaroğlu, Erdal Herece, Ramazan Demirtaş, İlyas Yılmaz ve Yıldırım Güngör hocalardan destek aldık.

Mesleki bilimsel faaliyetler yürüttüğümüz esnada bölgenin özgün koşullarından kaynaklı bazen ilginç durumlarla da karşılaşılıyordu. Di-

yarbakır'daki bir etkinlikte İlyas Yılmaz hocanın sistemi sorgulayan, hükümeti eleştiren sunumundan sonra emniyet görevlilerinin çekim yapması ve kimliklerimizi istemesi bölgeye özgü durumun bilimsel çalışmalarımıza bir yansımasıydı. Tıbbi jeolojiden, fosfat çalışmalarına, GAP Sanayi Kongresinden, Su Sempozyumuna, TM-

● İKK Sekterliği görevini yürüttüğüm dönem

MOB Yerel Demokrasi Çalıştayı'ndan, Kadın Kurultayına, onlarca bilimsel çalışmalara ev sahipliği yaptık. Yine Temsilciliklerimize Genel Merkez katkılarıyla oluşturulan, adeta “Gezici Jeoloji Bilim Kurulu” olan heyetle; Elâzığ'da, Bingöl'de, Dersim'de, Muş'ta, Adıyaman'da “Deprem ve Kentleşme” etkinlikleri düzenledik. Varto'da yaptığımız “Deprem ve Kentleşme Konferansı” etkinliğinde belediye hoparlöründen anonsla ve davul ile halka katılım çağrısının yapılması hoş bir hatıra olarak kaldı.

2005 yılında MTA'da, Bingöl-Erzurum illerinin jeotermal projelerinde çalışırken, Doğu Anadolu Fayı Atlası Projesi için Erdal Herece de o bölgede çalışma yürütüyordu. Birkaç gün arazi çalışmalarında kendisine eşlik ettim. Karlıova il-

● Deprem Dirençli Kent Paneli

● Diyarbakır Şube’de bir toplantı

çesinde KAF ile DAF’ın kesiştiği köylerde arazi çalışmaları yürütürken berivanlara (süt sağan kadınlara) rastladık. Kadınlardan biri ‘siz burada ne yapıyorsunuz’ diye sordu. Erdal Herece “Biz deprem çalışıyoruz, fayları haritaya işliyoruz” deyince kadın “kurban olayım hocam fayı bizim köyden geçirmeyin” demişti. Bu olay mesleğimizin gülümseten anılarından bir tanesidir.

Şube faaliyetlerini beraber yürüttüğümüz arkadaşlarımızdan Dicle Barç’a, Murat Hocaoglu’na, A. Cihat Parlak’a, Harun Yalçinkaya’ya, M.Şefik İmamoğlu’na, Şefik Yaşar’a, Mehmet Koyuncu’ya, Hanifi Gürler’e, Gülenay Gümüş’e, Mazhar Altundere’ye, Haris Sabaz’a, Bakır İnanç’a, İl Temsilciliği görevini yürüten arkadaşlarımızdan Şanlıurfa’dan Ali Doğanoglu’na, Van’dan Altan Öztürk’e, Batman’dan Ahmet Altunç ve Adıyaman’dan Osman Özdemir’ ve diğer tüm arkadaşlarıma ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bana jeolojinin bir meslek değil bir bilim olduğunu öğreten Prof. Dr. Yusuf Tatar’a, Ahmet Sağiroğlu, Hüseyin Çelebi, Nurettin Kimyongör, Nuran Önoğlu ve Murat İnceöz hocalarıma teşekkür ediyorum.

Jeoloji bilimini, toplum hayatına, insan yaşamına evrilmesinin felsefesini oluşturan, jeoloji ve toplum arasında önemli bir bağ oluşmasına vesile olan, bunun fikri öncüsü olarak tanıdığım Aydın Çelebi başta olmak üzere emek ve katkı sunan JMO’nun tüm yönetici ve emekçilerine, meslektaşlarıma teşekkür ediyorum.

Ezcümle jeoloji okuryazarlığını 7’den 77’ye herkese öğretilim, hayatın her alanına yayalım. “Jeoloji biliminin doğrularını yaşam felsefesine dönüştürelim ki tarih bizi yargılamasın.”

Bilimle Yaşa İki Gözüm...

